

Een nieuwe lente een nieuw geluid:

Dordrecht als blauw-groene, bloeiende stad!

Peter van der Velden
3 april 2018

Aan de gemeenteraad van Dordrecht,

Wat heeft u toch een prachtige stad! Een stad om trots op te zijn en een stad waaraan u als raadslid de komende vier jaar richting kunt geven en het verschil kunt maken voor uw stadsgenoten.

Op 23 maart 2018 heeft u mij gevraagd om het informatieproces te leiden. Graag lever ik met dit advies mijn bescheiden bijdrage aan de stad en deze nieuwe bestuursperiode, omdat ik ervan overtuigd ben dat Dordrecht over alle kwaliteiten beschikt voor een vitale en aantrekkelijke stad. En omdat ik de Dordtenaren een sterk en verbindend bestuur toewens om samen met inwoners, verenigingen en het bedrijfsleven de stad tot volle bloei te brengen.

Mijn werkopdracht luidde als volgt:

- *Verken waar de partijprogramma's elkaar versterken, en verken ook de mogelijke inhoudelijke knelpunten en de oplossingsrichtingen hiervoor.*
- *Verken de samenstelling van het te vormen college.*
- *Verken welke beelden er bestaan over de manier waarop draagvlak en betrokkenheid bij het uiteindelijke akkoord verkregen kunnen worden.*
- *En voer hierover in elk geval gesprekken met elk van de in de gemeenteraad vertegenwoordigde partijen.*

De basis van mijn opdracht is uiteraard de uitslag van de gemeenteraadsverkiezingen, gehouden op woensdag 21 maart 2018. Hieraan deze 13 fracties mee, waarvan 11 fracties één of meerdere zetels behaalden in de Dordtse Raad. De samenstelling van de nieuwe raad is als volgt: Beter Voor Dordt (8 zetels), VVD (5 zetels), CDA (4 zetels), D66 (4 zetels), GroenLinks (4 zetels), ChristenUnie/SGP (4 zetels), PVV (3 zetels), SP (2 zetels), VSP (2 zetels), PvdA (2 zetels) en Gewoon Dordt (1 zetel). De gemeenteraad van Dordrecht bestaat uit 39 leden. De voorzitter van de raad is de burgemeester.

De inhoud als vertrekpunt

Vanuit de gedachte " een goed team heeft een doel", begin ik bij de programmering voor uw stad en ga daarna in op mijn aanbeveling voor de samenstelling van het te vormen college en het op te stellen politieke akkoord.

Nu het gunstige tij benutten

De fracties hebben zorgvuldig nagedacht over wat er in de stad moet gebeuren de komende vier jaar en hun analyses vertaald naar verkiezingsprogramma's. In onze gesprekken van afgelopen week heb ik mogen ervaren, dat er over alle fracties heen een enorme betrokkenheid wordt gevoeld bij de stad en dat u met elkaar over ruime kennis en ideeën beschikt om Dordrecht verder te brengen.

De rode lijn heeft u met elkaar goed helder. De hoofdlijnen van de Groeiagenda 2030 worden breed gedeeld. Waarbij ook heel duidelijk is dat het niet de bedoeling is om te bouwen aan een indrukwekkende skyline, maar aan nieuwe straten en buurten die kwaliteit toevoegen aan de stad en waar alle Dordtenaren beter van worden. Bouwen ziet u als kans om diversiteit aan te brengen

in de stad, om ervaring op te doen met energieneutraal bouwen, het inpassen van extra groen en blauw in de stad en het inrichten van nieuwe, duurzame mobiliteitsconcepten. Het bouwen van woningen is geen doel op zich, maar nadrukkelijk gericht op het versterken van de sociaal-economische positie van de stad en haar inwoners en een uitgelezen kans om de jeugd aan de stad te binden, sociale structuren te versterken en een nieuwe wervende dimensie te geven aan Dordrecht als stad om te wonen en te werken. Uw Groeiagenda zou wat mij betreft ook "Bloei-agenda" kunnen heten!

Wat ik aanvullend wil benadrukken - op basis van landelijke ontwikkelingen en de rapporten die afgelopen jaar over uw stad en regio verschenen - is de enorme urgentie om als stad nu écht stappen te zetten. Om de goede **plannen met grote voortvarendheid samen met uw strategische partners om te zetten in concrete projecten**. Niet over vier jaar, maar nu, zodra er een nieuw college is benoemd. Nu, omdat het Rijk op stoom komt nu de uitwerking van het Regeerakkoord (het Interbestuurlijk Programma) er ligt. Nu, omdat de Provincie richting hún verkiezingen voorjaar 2019 van goede wil is om samen met onze stad nog een aantal concrete resultaten neerzetten. Maar vooral nú, omdat het aantal inwoners van de stad daalt en dit hét moment is om de parels van de stad op te poetsen en de onweerstaanbare aantrekkingskracht van Dordrecht breed uit te venten. Een punt van aandacht hierbij is de plaats en de rol die Dordrecht wil innemen binnen de regionale samenwerkingsverbanden die er zijn, in collegialiteit naar de andere deelnemende gemeenten.

Waar andere steden in Zuid-Holland jaarlijks fors groeien, is het opmerkelijk dat Dordrecht de afgelopen jaren terugloopt in inwoneraantal. In andere steden in Zuid Holland en West Brabant wordt inmiddels flink gebouwd om in de woningbehoefte te voorzien (alleen al in Zuid Holland is behoefte aan 150.000 extra woningen tot 2030). Maar Dordtse jongeren, studenten en gezinnen zijn afgelopen jaren vertrokken naar elders. Niet omdat zij niet in hun eigen stad willen wonen, maar omdat er in Dordrecht te weinig is gebouwd en zij hier geen passende woning kunnen vinden. Krimp maakt kwetsbaar en maakt dat **"het verdienmodel" van de stad onder druk komt te staan**. Het huidige voorzieningenniveau is straks niet meer te handhaven, met bijvoorbeeld minder scholen, minder huisartsen, minder OV en minder cultuuraanbod als gevolg. Ook de kosten van de zorg en bijstand stijgen, als de demografische veranderingen van de afgelopen jaren doorzetten. Nieuwe woningen op aantrekkelijke locaties in de stad, die nieuwe mensen aan uw stad verbinden die "meebetalen" aan het beheer en de ontwikkeling van de stad, daar profiteren álle Dordtenaren van.

Een bloeiende stad is een boeiende stad en trekt mensen en bedrijvigheid aan. Daarom ben ik optimistisch over de toekomst van uw stad. Want Dordrecht is al een mooie, complete stad. Met nuchtere, hardwerkende en warme mensen die zich op allerlei manieren betrokken tonen bij elkaar en zich inzetten voor hun straat, buurt en stad. Met een rijke geschiedenis die je overal terug ziet in het historische havengebied, met eigentijdse en aansprekende publiekstrekkingen zoals het Dordrechts Museum (dat jaarlijks 100.000 bezoekers trekt), het Energiehuis en Villa Augustus. Met een innovatief onderwijsconcept als de Duurzaamheidsfabriek, waar andere steden jaloers op zijn. En een unieke ligging, omsloten door de rivieren en de Biesbosch als "achtertuin".

Kortom, **uw stad en regio kent een groot potentieel** en heeft alles in zich om te bloeien en inwoners en investeerders te boeien. En het tij zit mee: de economie trekt aan, projectontwikkelaars en beleggers zijn op zoek naar kansrijke projecten om in te investeren en willen aan de slag. De financiële uitgangspositie van de gemeente deze bestuursperiode is een stuk rooskleuriger dan vier of acht jaar geleden. De economische crisis is voorbij; er is op dit moment **geen noodzaak tot nieuwe bezuinigingen** of grote verliesnemingen op grondexploitaties, en naar verwachting komen aanzienlijke incidentele middelen beschikbaar (onder andere door de verwachte verkoop van de Eneco-aandelen).

Na een, soms noodzakelijkerwijs, wat meer beheersmatige periode, waarbij overigens een aantal

van uw monumentale panden in en rond de binnenstad behouden zijn gebleven of fors zijn opgeknapt (denk bijvoorbeeld aan het Onderwijsmuseum), is er nu momentum om de stap naar grootschaliger en innovatief ontwikkelen te maken. Pak die kansen, maak samen met welwillende en innovatieve partners plannen die van lef getuigen. Geef ruimte aan initiatieven, durf traditionele democratie te combineren met onorthodoxe samenwerkingsvormen en durf los te laten. Dordrecht verdient het om te bloeien!

Een akkoord en een college

In de gesprekken die ik afgelopen week gevoerd heb, heb ik de mogelijkheden voor een nieuwe bestuursperiode breed verkend. In programmatische zin, zoals bovenstaand beschreven, maar ook vanuit de realiteit van de verkiezingsuitslag, de stabiliteit die nodig is om de opgaven voortvarend op te kunnen pakken en de verbinding met de stad en samenwerkingspartners die hiervoor randvoorwaardelijk zijn.

Een grote meerderheid van de partijen heeft een duidelijke voorkeur uitgesproken voor **een coalitie-akkoord met heldere, richtinggevende keuzes** die richting en vaart geven aan de opgaven. Er blijkt onvoldoende draagvlak voor een raadsbreed programma, waarmee bijvoorbeeld buurgemeente Zwijndrecht afgelopen periode ervaring heeft opgedaan. De urgentie van de opgaven laat dit volgens een ruime meerderheid van de fracties niet toe.

Meerdere fracties benadrukken het belang van betrokkenheid bij en het benutten van de expertise van maatschappelijke partners, bedrijfsleven mede-overheden én raadsleden bij de uitwerking van een akkoord. Fracties zouden, los van de eigen politieke verantwoordelijkheid in de raad, betrokken kunnen worden bij de concretisering van specifieke opgaven uit de Groeiagenda en vraagstukken op het gebied van bijvoorbeeld jeugdzorg en duurzaamheid. De basis hiervoor kan gelegd worden in de manier waarop een akkoord tot stand komt en de inhoud van dit akkoord. Maar minstens zo belangrijk is **een cultuur, die ontvankelijk is voor goede ideeën uit de raad én de stad** en de mogelijkheid om ook als oppositiepartij, betrokken ondernemer of inwoner de komende vier jaar met goede initiatieven een wezenlijke bijdrage aan de stad te kunnen leveren.

Na met iedere fractie te hebben gesproken, en met een aantal fracties meerdere malen, kom ik tot de conclusie dat alle fracties de noodzaak zien van **een stabiele, meerderheidscoalitie**. Ook is er breed draagvlak voor een **compact en krachtig bestuur met 5 wethouders**, met een evenwichtige verdeling van de portefeuilles.

Verkenning van de opties wijst uit, dat een **combinatie van BVD, VVD, CDA en CU-SGP** door een meerderheid van de fracties gezien wordt als de meest realistische en stabiele variant. Inhoudelijk en programmatisch liggen de grote thema's, zoals blijkt uit de gevoerde gesprekken en de verkiezingsprogramma's, van deze fracties dicht bij elkaar. Andere, wellicht op het oog ook voor de hand liggende mogelijke varianten, leiden tot voorwaarden die niet met elkaar verenigbaar blijken en daarmee in mijn ogen niet leiden tot een levensvatbare combinatie. In enkele gevallen zijn inhoudelijke breekpunten genoemd, maar even zo vaak bleek er al aan de voorkant van het proces van college- en programmavorming onvoldoende vertrouwen in elkaar te zijn om een samenwerking nader met elkaar te verkennen.

Mijn vertrouwen in de voorgestelde combinatie van fracties wordt gesterkt doordat ik bij elk van deze fracties heb geproefd, dat doorgaan met elkaar níet betekent dat zij door willen gaan op de oude weg. Er is bij alle fracties het besef dat de komende periode **nieuwe samenwerkingsvormen met de raad en strategische partners geen vrijblijvendheid** zijn. De brede kennis in de raad, co-creatie, co-financiering, sterke consortia, het zijn allemaal zaken die benoemd zijn in gesprekken en bestempeld als onmisbaar om de complexiteit van de opgaven het hoofd te kunnen bieden en de kansen die er liggen te kunnen verzilveren. Dit belang is door u allen onderkend in uw woordvoeringen tijdens het duidingsdebat en in onze gesprekken afgelopen week. Daar mag u elkaar de komende tijd aan houden én op aanspreken.

Verschillende fracties hebben in de gesprekken de suggestie gedaan om **de fractie VSP een bijzondere rol** te gunnen de komende vier jaar. Als reden hiervoor noemden deze fracties de inhoudelijke expertise van VSP op het gebied van ouderenbeleid (van zorg tot huisvesting) en hun frisse ideeën over het betrekken van partijen bij beleidsvorming én – uitvoering. Ik steun deze suggestie en adviseer de rol van VSP zodanig vorm te geven, dat recht wordt gedaan aan de belangrijkste inhoudelijke punten van het programma van de VSP, waarmee de coalitie niet alleen getalsmatig aan stabiliteit wint maar ook inhoudelijk wordt versterkt. Te denken valt aan het

uitnodigen van VSP om op onderdelen mee te schrijven aan een coalitie-akkoord, waardoor een vorm van gedoogsteun aan de coalitie kan ontstaan.

Tot slot nog enkele **aanbevelingen voor het vervolgproces:**

- Ik stel voor dat u de inhoudelijk programmatische lijnen en de grote opgaven centraal stelt bij de start van het formatieproces. Het lijkt mij van groot belang in dit proces de ruimte en de tijd te nemen om een aantal externe partners, die essentieel zijn in de aanpak van een aantal grote ambities, uit te nodigen mee te praten over de (invulling van) de opgaven. Ook de raad kan hierin een rol spelen, zeker op onderwerpen, waaronder duurzaamheid, waarop een nagenoeg raadsbrede urgentie en ambitie gevoeld wordt om daar als Dordrecht de komende periode snel op door te pakken.
- Ik adviseer – ook op basis van de wensen die hierover zijn geuit tijdens de verkennende gesprekken - dit traject te laten begeleiden door een externe formateur. Een vrouw of man met kennis van zaken maar een zekere afstand tot de lokale politiek, die het proces kan begeleiden, ervoor kan zorgen dat alle partijen vrijelijk en gelijkwaardig kunnen spreken over de verschillende onderwerpen en kan prikkelen op innovatie en het daadwerkelijk concretiseren van de keuzes die gemaakt moeten worden.
- Tot slot wil ik eindigen met de twee accenten die ik ook in de start van dit document heb genoemd: de urgentie om niet alleen te beheren maar vooral te gaan ontwikkelen én het belang om hiervoor alle kennis en kunde die voor handen is te benutten. Vanuit die twee noties adviseer ik u om de komende weken te benutten om daar wat daar kan concrete, betekenisvolle keuzes te maken en projecten te formuleren die nog voor de zomer opgepakt kunnen worden. En daar waar dit mogelijk is juist ruimte te maken om de eigen opgaven slim te verbinden aan de energie en de plannen van medeoverheden en partijen die willen investeren in uw mooie stad.